

SZILÁGY SOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 8 korona.

Nyilttér soronként 50 fillér.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

A sajtóreform.

A sajtó reformjára egészen megérett az idő.

Nem szabad megijedni attól a bohém lármától, mely a sajtó berkeiben, mindég kisebbedő erővel, elhangzik. Meg-egyezőnk abban mindnyájan, hogy a sajtó-reformra elodázhatatlan és mulhatatlan szükség van. A kormányok tulságos félelme volt az ok eddigé is, hogy ehhez a kényes kérdéshez nem nyultak. Beszéltem a cikk megírása előtt egy budapesti tekintélyes lapkiadóval, aki udvari tanácsos is és mellesleg milliomos. Beszéltem különféle pártállású hírlapírókkal. És úgy a kiadó, aki még hozzá ezidő szerint: intranzigens ellenzéki, kijelentette, hogy a tervezett reform a tisztességes sajtónak olyan védelme, hogy csak hozsannával lehet üdvözölni, — ugyanezt mondották más oldalról a különféle pártállású hírlapírók, akik különösen egyrészt azért üdvözlik a javalatot, mert az újságírók jogviszonyait szabályozza, másrészt gáncsolják, mert a jogviszonyok szabályozásában nem minden kariérdek érvényesül, — de abban egyező a vélemény, hogy amit a javaslat a magánbecsület védelméért tesz, hogy amit a parazita sajtó megszüntetésére tervez, továbbá, ahogyan a pornographia irodalmának lángpallossal öldöklő angyalt állít a sajtószabadság paradicsomában, — azok oly tiszteletreméltó intenziók, hogy

még nagyobb hibákat is el lehetne nézni, mert hiszen mint minden emberi mű, ez a reform sem hibátlan.

Hogy ezzel szemben az egzisztenciákban megtámadott botránykereső lapok hogyan kelnek ki és rugdalódnak, azt ne nézzük tulságos elszomorodással. Mi, a kiknek kenyerünk a hírlapírás, elborzadva láttuk, hogy a korpoltázs utcai lármájával terjesztett lap micsoda ökölbetűkkel végeztek ki embereket. Eleinte csak a politikusokra ment az embervadászat, de aztán ráterelődött minden emberre. Nemcsak az előre, hanem a megholtra is. Eseteket tudánk felsorolni, hogy egy családnak gyászát miként vadászták elő az újságíróvéredek és hetekre vájkáltak a leggyászsabb családi sebekben, irgalmat nem ismerve, kegyetlenül. Eseteket tudunk, amidőn a később becsületéért kinosan veszőfutótól ezeket akartak kizsarolni és miután azt meg nem kapták, — a megkárosított ember bosszúérzetében indítottak ellene olyan sajtóhadjáratot, mely az illetőt kenyerétől megfosztotta és az örültek házába üldözte. Oh, szörnyűséges bűne van a sajtónak, s éppen azok, akik ez égbekiáltó és halálos bűnököt elköveték, — ágálnak most legjobban, hogy oda a szép szabadság, oda a geseft, gondolják magukban, ezután a kiszemelt áldozati birkákat nem lehet kinpadra vonszolni, becsületében támadni, nem lehet a családi élet legintimebb jeleneteit ellesni, megírni, vagy el se lesni, csak egyszerűen hasból

megírni, a melylyel örök bélyeget sütnék szerencsétlen áldozataikra.

A törvényjavaslatnak a magánbecsület érintő része teljes elismerésünkkel találkozik és mi, akik a szabadság korát sem úgy éltük, hogy vájkáljunk mások becsületében, — örvendezve látjuk egy jobb időnek hajnalát, mert az elvadult sajtó mérhetlen károkat tett a tömegek izlésében és bizony nolens-volens, vele kellett haladnia, ha nem is oly szabadjára, az egész sajtónak, ha nem akart a szürke nénikék megvetett színvonalára jutni. Hány lelkiismeretes hírlapíró sóhajtott föl, amikor a kiadói érdek a pöcegödör tisztításához való munkára küldte, holott lelke magasan szárnyalt a nagy emberi ideálok után.

Lehet érdekes lapot szerkeszteni, ha nem is hazudozunk, ha mások becsületében nem is gázolunk. És lassan, lassan, a krajeáros lapok olvasói is hozzá fognak a tisztultabb, a becsületesebb hanghoz, ahhoz, hogy a közforumon fáradozó ember egyuttal nem gazember is, és hozzá szokik ahhoz, hogy mert a köznek dolgozik, nem éppen szükséges becsületlennek kiáltani. És az olvasó lelkének egyáltalában nem lesz ártalmára, sőt ellenkezőleg hasznára lesz, ha nem olvas a családok benső életéről, beteg emberek önmegfeledkezéséről, nem olvas pornographiát és nem lát szemérmetlen képeket.

Ez azonban csak egyik oldala az éremnek. És míg jó lélekkel elmondhatjuk, hogy ennek a sajtóreformnak még hama-

Keresztyén szabadság.

(Reformáció ünnepére.)

Németből fordította: Papolci.

(Folyt. és vége.)

De hát mit hitt tulajdonképen ez a szabadság? Azt nehéz volna megmondani részletekben. De egyet biztosan lehet állítani: Ő nem hitt dogmában, katechismusbán. Sokkal nagyobb dologban hitt ő, ő az Istenben hitt. És ha azt kérdik, mégis hogyan gondolhatta ő az istenit, hogy az ember azt átélhesse és arra építhessen, akkor azt mondom: Ő az élet hatalmában hitt. Az élethez tartozott, az élet kellős közepében állott ő maga is, az életbe nyult bele, mikor az embereket meg akarta tanítani arra: mi az igazság.

Es ezzel belsőleg szoros kapcsolatban állott az ő jövődő hite. Az ő Istene egy mindig jövő Isten volt és aki nem teszi az eke szarvára a kezét és nem néz előre, az nem alkalmas ennek az Istennek a szolgálatára. Előre a tekintet! Ott lépked ő, egy arasszal mindig előttünk, akit kezeinkkel soha meg nem foghatunk, mértékünkkel meg nem mérhetünk, előttünk a fejlődés végtelenségében, ott uralkodik ő, a mindenható, mindig munkálkodó Isten. Ehez a haladó Istenhez kell közeledjenek az emberfiai. Oh! nem a legnagyobb életfeladat-e, ami csak

egyáltalán felállítható? És mindez nem tételezi-e fel az erős emberben való hitet? Valóban, — Jézus gyengéket is ismert. Es türellemmel, könyörülettel volt hozzájuk. Egyike a legszebb vonásoknak karakterében ez a részvétel az elnyomottal, ki egyedül nem tud segíteni magán. De nagyon félreérténők őt, ha azt gondolnák, hogy az ő predikációja kimerült a szegénybűnösség és az ember reménytelen segítség hiányának az evangéliomában. Nem! Az ő kedvencei az erőnek a gyermekei voltak és az ő predikációja az erős ember evangéliuma.

Honnan tudjuk azt? Nézzétek csak meg ama követelményeket, melyeket az emberek elé állított! Olvassátok csak el! Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes. Ha a te jobb szemed megbotrányoztat téged, vájd ki azt és vedd el magadtól. Ott van a szoros kapu és amögött a keskeny út. Menj kereszttől azon. És aztán fel a legszédületesebb ösvényen. Ez a te rendeltetésed, oda tartozol te, emberfia. Nem a kályha mögé, nem a széles, kényelmes országútra. Az élet harc, küzdelem: a diadal, az öröm koronájáért. Az élet fölfelé haladás igazságról-igazságra, világosságról-világosságra. Legyetek a földnek sava, legyetek a világ világossága. Es Jézus a gyengék elé állított volna ilyen követelményeket, olyan emberek elé, akik egyáltalán semmire sem képesek és tehetetlenek minden jóra? — Soha! Jézus az erősek önmegváltását predikálta. Saját magadban kell a bilincsek felszakadjanak, melyek tégedet fogva tartanak. Ne várj csodára.

Az istenek nem kezeskednek. Ne várj semmit kívülről. Ott csak a bolond keres. Benned van a csoda, te hozod azt örökké elő. Ez a Jézus megváltó gondolata, mely a legtermészetesebb és egyuttal a legmélyebb, a legérthetőbb és egyuttal a legszentebb. Szabadítsd meg magad magadat! Higgy a te akaratodban. Mondd a tékozló fiuval: felkelek és elmegyek az én Atyámhoz. Az a csoda, az a legigazibb csoda az emberi lélekben, amiáltal az ember ujjá lehet.

Nem mondhatjuk-e tehát, hogy Jézus szabadságot hozott nekünk, szabadságot a vallás számára, a vallásban és a vallás által? De igen, mondhatjuk.

II.

A fellendülés koraira azonban gyakran a hanyatlás hosszú századai következnek. Így a vallás ezen értékes szabadsága is, melyért Jézus a kereszten meghalt, nemsokára az emberek kezeiben láncá lett, mely a szabad istenfiából kiskoru emberszolgákat csinált. A középkori egyház egész lefolyása ezt az utat mutatja. És végül odajutott az, hogy az embereknek egyáltalán nem kellett már többé lelkükről gondoskodni. Egy pásztor gondolkodott a többiért, egy lelkiismeret vette át azoknak Isten előtt való képviselését. Aki ezen védelemre bízta magát, annak csak követni, engedelmeskedni, vakul hinni kellett. És minden a legjobban eligazított. Teljes megfordítottja mindannak

rabb kellett volna eljőnie, — viszont megütközéssel látjuk a javaslatnak sok olyan intézkedéseit, amelyek szájkosárral látják el a szólásszabadságot és annak a fenntartásának kijelentésnek, ami az 1848-iki sajtótörvényben kifejezésre jutott, hogy gondolatait sajtóútján mindenki szabadon nyilváníthatja, — a most tervezett új sajtótörvény az irodalomra jutott munkapárt szabad gazdálkodásának biztosítására és az osztrák uralom jármának megerősítésére látszik kieszeltnek.

Éppen ezért minden befolyásos tényező a közszabadság ellen vétkezik, ha mindent el nem követ, hogy a küszöbön levő sajtótörvényjavaslatból mindazok a korlátozások, amelyek a magyar alkotmány és a közszabadság védelmére szükséges intézkedéseket mellőzik, vagy, megszorítják, kihagyassanak.

A csavargó-törvény.

A közveszélyes munkakerülőkről szóló 1913. évi XXI-ik törvény cikk életbeléptével a magyar büntetőtörvénykönyveknek egy régen érzett hiánya lett pótolva.

Kettős célt óhajtott szolgálni ezen törvény, ugyanis: a bűncselekmények megelőzését és a bűnösök megjavítását. Az első cél elérését szolgálja azzal, hogy már magát a munkakerülő, léha életmódot büntetéssel sújtja, a másikat pedig, hogy megalkotja a dologházak intézményét.

Mert ugy a bűnösöknek, mint a visszaesőknek tulajdonképpen hányada a dologtalan, munkakerülő, csavargó elemből telik ki és ezen elemnek egyrészt a dolgozó társadalomból való elkülönítése, másrészt munkára és dolgozó életmódra való szoktatása az államnak egyik főfeladatát kell, hogy képezze.

Eddig a csavargás kritériuma és büntetési módjainak feltételei voltak, hogy az illető lakás nélküli, avagy lakását elhagyó egyén a hatóság előzetes, foglalkozásszerzését megparan-

csoló és határidős figyelmeztetése, utasítása ellenére foglalkozás nélkül csavargásban tartassék, a kiszabható büntetés maximuma pedig 8 nap volt. Ma maga a munkakerülő életmód, előzetes figyelmeztetés és utasítás nélkül is elegendő arra, hogy az ilyen életet folytató egyén, ha van is lakása, megbüntettessék, még pedig minimálisan 8 napi, maximálisan pedig két hónapi elzárással.

Ezen szakasz most már módot ad a rendőrhatalóságnak arra, hogy a társadalom legveszedelmesebb elemeivel szemben is kellőképpen eljárassanak. Mert azzal szemben, aki abszolút semmi készséget nem mutat a munkára, vagy munkaszerzésre, a ki anélkül, hogy beteg, vagy terhelt volna, anélkül, hogy abban gátoltatnék, nem akar dolgozni, azzal szemben hasztalan szab ki a hatóság terminusokat, az sohasem fog munkát keresni.

A notórius munkakerülőknél csak a dologházak segíthetnek, ezek szoríthatják csak esetleg őket munkára és taníthatják a velük szemben alkalmazott kényszereszközök segítségével produktív tevékenységre. Mert nemcsak az érdemtelenség, hanem a munkakerülő életmódja, hanem az a munkakerülő egyén is, akinek, habár van is lakása, de teljesen dologtalanul, más emberek kifosztásából, család módján élve, szédelgésekből tartja fenn magát, terhe és nyűgje a munkás és dolgozó társadalomnak.

Viszont a legnagyobb körültekintéssel, óvatossággal kell mérlegelni a büntető rendőrhatalóságnak az összes fennforgó körülményeket, mielőtt valakivel szemben eljár s mielőtt valakit ez alapon büntetéssel sújt. A kihágás legfőbb kritériuma a munkakerülés, munkakerülő életmód folytatása. Semmiképpen sem elegendő alap a büntetés alkalmazására az, ha valaki foglalkozás nélkül találtatik, de szükséges, hogy huzamosabb időn át, állandóan munkanélküli legyen s hiányozzék belőle a munka keresésére s a munka végzésére való készség is. Hiszen hasztalan akar valaki dolgozni, ha nem kap munkát. Munkakerülő életmód folytatását, vagy a munkakerülésből való csavargást büntetheti csak a rendőri büntetőbíró.

Az élet hajótöröttjei, a szerencsétlen körülmények, rossz munkaviszonyok között foglalkozás hiányában lévők, akik egész életükön át dolgozó tagjai voltak a társadalomnak s kik csak a tölük nem függő mostoha viszonyok folytán kerültek oly helyzetbe, hogy létfen-

tartásukról gondoskodni egyelőre képtelenek, — meg nem büntethetők. Szintúgy meg nem büntethetők a keresetképtelen, elaggott, beteg, nyomorék egyének, kiknek menhelyeken, kórházakban, ápolókban és nem fogdáknak a helyük.

A munkaképesség megállapítása is a büntetőbíró lelkiismereti kérdését kell, hogy képezze s a legcsekélyebb kétely fennforgása esetén a hatósági orvos közreműködése veendő igénybe.

Végül magától értetődő, hogy csakis a „keresetre utalt“ munkakerülővel szemben szabad eljárni. A kinek megfelelő vagyona, vagy ellátása van, feltéve, hogy ezen ellátás tisztességes forrásból ered, ezen törvény rendelkezései alá egyáltalán nem vonható.

A törvény szerint a bíró köteles helyesen mérlegelni azt az állapotot, amelybe a munkakerülő dologtalanságával önmagát belésozdorta. Mert ugyan melyik csavargó, vagy munkakerülő nem teszi ki magát erkölcsi züllésnek és romlásnak? Hiszen már maga a munkakerülés is a romlásnak és az erkölcsi züllésnek egyik foka. A legtöbb csavargó és munkakerülő erkölcsileg züllött is, vagy legalább is megindult azon a kárhozott lejtőn, amelynek végső stációja okvetlen az erkölcsi romlásnak és züllésnek mindent magába temető örvénye.

A közigazgatási hatóságnak a följelentés megtételénél, az ítélkező bírónak pedig az ítélet kimondásánál az összes körülmények alapos megismerése és megfontolása szükséges és igazságosan csakis ezek mérlegelése és helyes disztinválása után teheti meg följelentését, illetve mondhat ítéletet.

A törvény 4. §-ának rendelkezései a köz- és vagyonbiztonság fenntartására hivatott rendőrhatalóság szemében a legfontosabb, legnagyobb horderejű és leglényegesebb rendelkezések.

Ennek a szakasznak a hivatása megtisztítani a társadalmat a parazitáktól, a legveszedelmesebb elemektől, a dologtalan szélhámosoktól, az erkölcsileg elzüllött stricik és apacsoktól.

Ez alapon följelenthetők és megbüntethetők a kártyából élők, a tekepálya-szédelgők, gyűrűdobók, zálogjegyszédelgők, lóversenyterén fogadásokat gyűjtő szélhámosok és csalók, kik a gyűjtött összeggel megszöknek, szóval mindazok, akik mások szenvedélyét, tapasztalatlanságát, vagy értelmi gyöngeségét üzletszerűen kihasználják.

mit Jézus egykor akart, amit ő az emberek gyermekeinek predikált!

Ki adta hát vissza nekünk ismét a szabadságot ebből a szellemi szolgálatból? A reformáció vállalkozott ez elismerésre méltó kísérletre. Ha a reformáció történetét áttekintjük, szemünk akaratlan is a Luther alakján akad meg, mely mindenek között leginkább lebilincsel. Goethe mondja: az egész reformáció történetében nincsen érdekesebb, mint ez az alak. Nem egészen helytelen. Sok tudós munkát irtak össze-vissza. Sok theologiai szöveghasogatás felett vitakoztak, harcoltak és ezek nem találtak visszhangra a nép között. De a Luther alakja oly kedves, az még ma is tud gyújtani és lelkesíteni. Alakja sokkal hatalmasabb, mint tana. Luther tana nem visszatérés oda, amit Jézus egykor akart és munkált. Luther Pál apostolnál megállott, magához Jézushoz ő még nem jutott. Szóval: ami a reformációt előidézte, az a Luther műve volt. A wittenbergi Lutheré, ki merészen az átokbüllát megégette, a worms-i Lutheré, ki férfiasan kijelentette: nem tehetek másképp — ő utat tört, ő a gyertyát ismét a tartóba helyezte.

Hogyan kereshetné tehát az ember a reformáció áldásait a hitvallási iratokban? Bármily jelentősek voltak azok a saját korukban, ma az, ami a protestáns népeket előre sarkalja, semmi összeköttetésben nincs azokkal. Amiért a reformáció nekünk még ma értékes és drága, az a szabadságra, önállóságra, nagykorúságra való felhívása. Luther az embereket nagykorúakká akarta tenni. Meg is tette, amennyire csak megtehetette. Mindenesetre megszabadított minket Rómától és ezzel minden papuralomtól és mindenek előtt a papi egyháztól. Ama napoktól fogva van személyi vallás. Mikor Luther az átokbüllát és a kanonjog könyveit elégette, elvileg kimondotta, hogy az egyháznak az emberekre semmi más joga nincsen, mint

a szolgálat joga. Sohas szabad az uralkodóké. Az egyház nem üdvintézet, nincsen semmi közvetítő joga, csak szolgálhat. Legyen örömeink segítője, de ne írja elé az utakat, melyeken örömhöz, boldogsághoz jutunk. Hogy az egyház van a vallásért és nem a vallás az egyházért: ez a nagy protestáns felszabadulás, melyet egykor a világ átélt és amelyet ma ismét elevenné kell tegyünk.

Ezzel természetesen sok függ össze. Amint Luther az egyházzal szemben egészen más álláspontot foglalt el, úgy a hitről is más fogalma volt. A római egyházban a hit elfogadás. A hit tartalma adva van és aki azt nem fogadja el, az hitetlen. Luther előtt a hit egészen más volt. Az ő hitének tanítható igazsággal semmi köze, hanem kizárólag az élő Istennel, aki bennem, az én hívő lelkemben megszemélyesedik, akihez így szólhatok: te az enyém vagy, én a tied, semmi sem választ el minket egymástól. Csupán egy protestáns hitvallás van és ez így hangzik: én és az én Istenem egyek vagyunk. Ahol ez áll, ott az ember nagykoru lett az ő hitében, ott már hitének semmi köze az egyházi tannal, mert az már az ő akarat, szíve, élete ügyvéte lett. Ott már nem tanulja a hitét, hanem éli. Ott az ember azért, ami őt áthatja, erőt vesz rajta, kész egész személyiségét kockára tenni és amannak elvesztésével saját maga menne tönkre. Ez protestáns hit.

Azonban Luthernél más volt az Isten igéje is, mint a középkori egyházban. Természetesen előtte a biblia bizonyos értelemben csalhatalatlan szentség volt. Nagyon gyakran egész mélyen meghajolt az előtt, ami meg volt írva. De élete legmagasabb pontján Isten igéje többé nem megírott valami volt, hanem a lelkiismeret és meggyőződés hangja. Luther, életében egészen ellentétes isteni szótartat hallott és követett. Fiatal éveiben az Isten igéje azt sugallta neki:

kolostorba. Másképp nem talál székességet. Ez neki isteni szózat volt és követte. Ezek mulva azonban másképp hallotta azt, és pedig: ki a kolostorból, ki a nagy világba! Ott találd meg az élő Istent. E kétféle hang összeegyeztethetetlennek látszik egymással. De mivel mindenik abban az időben, melyben hangzott, legbelső természetéből fakadt, azért engedelmeskedett egyformán mindkettőnek.

Ugyan mi lett ma a protestáns egyházban Luthernek ezen változható Isten igéjéből? Ismét megkötötték azt és csak azt ismerik el Isten igéjének, ami a bibliában áll. Természetesen a bibliában is szól Isten igéje, de nem csupán ott. És ha a te egyetlen Isten igéd a biblia szava, ha soha mást te nem hallottál, akkor Istent egyáltalán még nem hallottad beszélni. Mert mindaz, ami meg van írva echo kell benned ébresszen, vagy pedig nem neked van az megírva. Amit az ember írásban bir, viheti nyugodtan haza. De mi lesz abból, mit haza viszel? Hiszen az elszáradhat, megdermedhet. Az Isten igéje azonban élő, hatalmas és erős marad, mint a kétélű kard és megtartja hatalmát, hogy az elkülönítse benned a velőt a csonttól, a lelket a testtől. Azt soha sem tudja megtenni az írott szó, az csak az isteni szózatnak lehetséges, mely a te belső életedből beszél tehozad, kényszerít, erősít és vigasztal tégedet. Ezt érezte Luther a hitben. Abban a korban, melyben Isten igéje teljesen az egyházhoz, annak tanához, papjai cselekedeteihez volt kötve, ő azt az egyes ember számára reklamálta és rányomta a személyiség bélyegét.

III.

Azonban vétkeznék a mult nagyjai ellen, ha mi az ők vívmányain pihenni akarnánk, mintha ők számunkra oly sokat tettek volna, hogy nekünk már semmi sem maradt hátra.

Ezen veszedelmes elemekkel szemben eddig a rendőrség ugyszólván tehetetlen volt. Gaz manipulációikban igen gyakran a bíróság nem lelte föl a csalás összes kritériumait s így menekültek egyrészt ezek okból, másrészt, mert olyan körülmények fogadásokkal és raffinériával, annyi ügyességgel követték el üzemleiket, hogy rajtérítésük rendkívül nehéz, a bűnös cselekmények elkövetésének rájuk bizonyítása pedig a legtöbb esetben ugyszólván lehetetlen volt.

Ma lényegesen megváltozott a helyzet; ők kerültek alul. Az új törvény értelmében elegendő kritérium a zálogjegyzédelgő, gyűrűdó vagy kártyajátékos munkakerülőnek megbüntetéséhez azon körülmény, hogy a hatóság megállapítja, hogy az illető ily üzemlekekkel, ily módon tartja fenn magát s ily manipulációkból él. Nem kell panaszos, nem kell a konkrét eset bizonyítása, elegendő annak kézzelfoghatóvá tétele, hogy a munkakerülő tettes semmi másból nem, csakis ily üzemlekből él.

Ezen szakasz van kiirtani a kéjnök kitarottjait, a striciket, a társadalomnak ezen legzüllöttebb és legundokabb parazitáit, kik a szerencsétlen perditákon élőködnek.

Ezen szakaszban igazságos, de annak helyén kérlelhetetlenül szigorú alkalmazásától joggal várja és várhatja is a hatóság a köz- és vagyonbiztonsági állapotok gyökeres és alapos megjavulását. Önként felmerül itt a kérdés, vajjon ezen §. rendelkezései alá esnek-e az engedély nélkül lóversenyfogadásokat közvetítő egyének, avagy az 1894. évi XXIX. t.c., illetve az ezt módosító 1913. évi XIII. t.c. határozmányai alá? Néztem szerint az ily egyénekekkel szemben a közveszélyes munkakerülőkről szóló törvény rendelkezései, amennyiben egyéb körülmények őket közveszélyes munkakerülőkké nem minősítik, nem alkalmazhatók, s az általuk elkövetett kihágások az 1894. évi XXIX., illetve az 1913. évi XIII. t.c. cikkek alapján a rendőrhatalóságok által bírálandók el.

Mert: nem lehet egy engedély mellett szabadon gyakorolható foglalkozást azért, mert az illetőnek, aki azt gyakorolja, nincsen arra engedélye, közveszélyesen munkakerülő életmódnak minősíteni. Kíváncsi, ha az engedély nélkül üzött ipar, vagy foglalkozás gyakorlata közben egyéb visszaéléseket követ el, melyek joggal tekinthetők mások tapasztalatlansága, könnyelműsége, vagy értelmi gyöngesége üzletszerű kihasználásának, amikor is a cselekmény igen

is az 1913. évi XXI. t.c. 4. §-nak rendelkezései alá esik.

Teszem azt, valaki lóversenyfogadásokat gyűjt s ha a fogadott ló nyert, a nyereséget ki nem fizeti; vagy hamisított tikketre pénzt gyűjt s az összeharcsolt pénzzel megszökik stb.

Egyébként azonban csak engedély nélkül, de egyéb üzemleket nem folytatva, gyűjt vagy közvetít lóversenyfogadásokat (az ugynevezett zugbukmaker) az 1913. évi XIII. t.c. rendelkezései alá esik.

A kifejlendő joggyakorlat mindenestre bizonyos kérdések miként való megoldására és a törvény leghelyesebb és legcélszerűbb alkalmazása és magyarázata körül rövid időn belül irányt fog szabni, de nagyon sok függ a törvény első alkalmazóitól és végrehajtóitól, hogy ezen irány célhoz vezető és helyes legyen.

A megélhetés drágulásának hatásai.

Évek óta általános a panasz, hogy a megélhetés napról-napra drágább lesz és pedig oly mértékben, amely nem áll arányban a gazdasági jólét fejlődésével.

A nemzetgazdászok mindegyike foglalkozott és foglalkozik e kérdéssel, igyekeznek ennek okait és hatásait a különböző kasztokra megállapítani. Itt e pár sorban nem akarunk arra kitérni, hogy a különböző nézeteket ismertetjük, hanem csupán azon érdekes kérdést óhajtjuk némileg megvilágítani: miben áll az élet drágulása és kikre van ez a legnagyobb, legnyomasztóbb hatással. Nem csupán a hazai viszonyokat vesszük majd tekintetbe, hanem a nemzetközi helyzetet fogjuk szemelőtt tartani.

A megélhetés drágaságát abban látjuk, hogy ugyanazon anyagoknak az értéke emelkedik, illetve magasabb, mivel pedig az érték mértéke a pénz, tehát ugyanoly pénzösszegért sokkal kevesebb, a megélhetéshez szükséges anyagot vehetünk, mint régebben. Természetesen a pénznek is van értéke, de ezt viszont nem az anyag mennyisége képezi, a melyet érte kapunk, hanem azon kamat nagysága, amelyet a kölcsönvevő fizet a pénzért. A pénznek az értéke tényleg nulla, ha azt nem használjuk fel

ban minden nem protestáns, római dolog ellen és mindig reformálni . . .

Igen, e kettőnek összefogódzva kell járni. Hiszen milyen gazdagon áll előtűnk, szabad protestánsok előtt az élet. Minket nem akadályoz meg semmi abban, hogy az emberek gondolatait és ideáljait megismerjük, ha még olyan ellentmondók is azok. Mi már nem ismerünk eretneket. Tiszteljük minden ember meggyőződését és nem akarjuk vallásunkat a másféle kegyességek zavarásával terjeszteni. Nem, mi vallásunkat azzal akarjuk gazdagítani, hogy mások vallását igyekezzünk megérteni. Mindig mályebben megérteni. Hiszen ez mind, mégis csak az emberi szellem szántóföldjén termett, mégis csak az Isten történetének az arca tükröződik mindeme jelenségekben, mégis csak ő maga az örök mag és örök gyümölcs. Ez a mi világunk. És ugy-e, ez szép világ, a sokféle-ségek gazdag világa. Nem építünk tehát mi falakat, nem huzunk sáncokat, nem, mi hidakat verünk, az embereknek kezet nyújtunk és érezzük: te fitestvérem, te nőtestvérem vagy, mert ember vagy.

Óh felséges evangéliuma az istenember szabadságának! Te hű maradsz hozzánk és elkísérsz az élet sötét szakadékaiba is. Megszabadítasz minket minden félelemtől, mert a te igazságodban magunkat bizton érezzük, bizton mindazon embereknek, kiket mi szeretni tudunk, szerető köszöntése és szerető védelme alatt. Vezess minket az igaz uton, taníts meg az igaz harcra! Hadd legyen az a harc az igazság és a szeretet fegyvereivel. Az igazságban önmagunkat, a szeretetben felebarátainkat megtartani és védelmezni. Az igazságban gyűjteni, a szeretetben osztogatni, mindent, mindent az életben való örömben, az örök élő Istenben való örömben.

és természetesen annál nagyobb, mentül több kamatot fizet az adós érte a hitelezőnek.

Lássuk tehát, hogy nemzetközi viszonylatban mennyit emelkedett a megélhetéshez szükséges anyagok értéke és mennyit a pénz értéke.

Pontos vizsgálatok és statisztikai adatok azt mutatják, hogy a termékek értéke az utolsó 20 év alatt 15—20%-kal emelkedett. Ez első pillanatban aránylag csekélynek látszik, illetve az emberiség sokkal nagyobb emelkedést érzett ez idő alatt. Ez azonban abban leli magyarázatát, hogy az utóbbi évek alatt az élet sokkal kiterjedtebb mederbe lépett, az ember többet költ kényelemre, fényezésre, mint régen. (Nálunk, tekintve gazdasági fejlődésünket, ezek a jelenségek még nagyobb mérvűek, úgy hogy az emelkedés 20—30%, sőt egyes vidékeken még több is.) Ezzel a 15—30% emelkedéssel szemben a jövedelmek nem emelkedtek egyenlő arányban. Mindazok tehát, akik fizetésből, vagy előre megállapított összegű jövedelemből kénytelenek megélni, rendkívül erősen érzik a megélhetés drágulásának hatását. Így tehát éppen az alsó és középosztály — a népség zöme — viseli ezen áremelkedésnek összes terheit.

A nagy tőkével rendelkezők ugyanis ép oly, sőt beigazolhatólag sokkal jobb helyzetbe kerültek, mert míg — nemzetközi viszonylatban — a termékek értéke 15—20%-kal emelkedett, a nagy tőke jövedelme 20—40%-kal magasabb. Csak egy példát akarunk felemlíteni. Franciaországban 1895-ben a részvényekbe elhelyezett tőkék 3%-ot hoztak maximálisan (első-rangban garantált papirokat tételezve fel), míg ma ugyanazon tőke ép oly jó papirokba elhelyezve, 4%-ot hoz, ami 50% emelkedésnek felel meg. Más országokban ez az emelkedés kisebb, de 30% átlagot nyugodtan felvehetünk. Tehát a nagytőkésnek a 15%-os termékértékemelkedést leszámítva, 15% plus-sza marad, amelyből, ha a luxuscélokra való költségek 10% emelkedést mutat is, még mindig 5%-kal kedvezőbb a helyzete, mint 20 év előtt. Így módon a pénz azonban ismét megdrágult és ezt az általános gazdagodás sem ellensúlyozza eléggé. A pénz drágasága pedig természetesen ismét a másik osztályt terheli, amely így viseli: a termékek drágaságának, a modern élet luxusainak és a pénz drágaságának terheit. A mértékadó körök minden törekvésének oda kell tehát irányulnia, hogy ezen terheket lehetőség szerint csökkentse, illetve a tőkétlen osztály vállairól legalább részben leemelje és a kapitalistákat terhelje vele.

A SZILÁGYOSOMLYÓ

politikai lap

— előfizetési ára: —

Egész évre . . . 8 K Negyedévre . . . 2 K
Fél évre . . . 4 K Egyes szám ára 20 f

Megjelenik minden csütörtökön.

KÜLÖNFÉLÉK.

Vera!

*Ugy fáj, ha méla álmaim során
Karomba zár ismét a képzelet
És elsíratni készit egy életet,
Mit elrabolt a végtet mostohán.*

*Ugy fáj, mikor a lány szeretkezést
Megcsufolja a rombolás keze,
S a szürke reggel úgy talál vele,
Mint főkvert álmodót a pusztá vég.*

*A romhalom ma új tömegbe gyűl,
Csodás mosajkba éled szívemen,
S mig alkotásra bírna a jelen . . .
Magamba roskadok hitetlenül.*

Fodor Pál.

— Előléptetés. Alsó Béla szilágyosomlyói állomásfőnököt a Máv. igazgatósága soronkívül ellenőrré léptette elő.

Sajnos, ez a nézet az evangélikus népnek igen széles körében el van terjedve. A régi igazságokon semmit se változtassunk. Minden kész van örökre. A mult kijelentéseim túl nem létezik több lépés. Ah! akkor valóban jobb volna, ha ismét katolikusok lennénk. A kath. keresztyének legalább egyenlő tekintélynek rendelik alá magukat, mely bizonyos körülmények között mégis csak tanulhat valamit kora szájából. Mi azonban meghalt könyveknek rendeljük alá magunkat. Soha! Ha tehát a reformáció gyermekei akarunk maradni, meg kell szabadítsuk magunkat azon gondolattól, hogy mi protestánsok régi hitvallási iratok talaján kellene megmaradjunk. Ez iratoknak a legnagyobb tisztelet. Ezek egykor, vallásos igazságok hatalmas bizonyosságai voltak, koruk legmodernebb embereitől megszerkesztve, kifejezve. De ma már azok nem modernnek. Ha azok volnának, csak szégyenségi bizonyítvány volna reánk nézve. Akkor az emberek háromszáz esztendőn át aludtak volna, akkor nem tudnának Istenről és a világról, szellemről, természetéről, születésről és életéről semmi jobbat mondani, mint a reformátorok korában. Ha ez való volna, akkor nem létezne Isten, akkor az ember, az emberiség ki van szolgáltatva egy szellem nélküli vegetációnak, akkor nem létezik kulturális fejlődés, erkölcsi haladás. Mi azonban protestánsok hiszünk az emberi szellem végtelen kibontakozásában, hiszünk minden vallásos és etikai erő szétörhetetlen növekedésében. Mindenesetre ez a növekedés akadályokkal és ellenállásokkal küzd. A haladás rithmusa a hullámzó mozgás. De meg vagyunk győződve, hogy a később nyomuló hullámok egy kicsivel mindig felülmúlják az előbbieket.

Ha tehát meg akarunk maradni abban a szabadságban, mely egykor Jézus szeméi előtt lebegett, akkor e kettőt meg kell tartanunk: protestálni és reformálni. Protestálni egyházunk-

— **Barbolovicu Alimp** gör. kath. püspöki helynök, a Ferencz József-rend lovagja, — aki több mint 40 év óta lelkésze a szilágyosomlyói gör. kath. egyháznak, — a jól megérdemelt nyugalomba vonul. Utódjául dr. Getie Sándor volt szamosujvári theologiai tanárt nevezték ki püspöki helynökké. Az új püspöki helynök november 8-án érkezik meg Szilágyosomlyóra s ünnepélyes fogadtatásban fog részvenni. Vasárnap délelőtt történik meg a beiktatás, ezután pedig a nyugalomba vonult vikáriustól vesz búcsút az egyházközség. Délben bankett lesz Barbolovicu Alimp és dr. Getie Sándor tiszteletére.

— **Nyugalomban a polgármester.** Október 30-án foglalkozott a közgyűlés Lukátsffy Ödön polgármester nyugdíjazási kérelmével. Lukátsffy Ödön dr. Markovits Jakab képviselőtestületi taghoz intézett levele szerint a lakbér után támasztott nyugdíjigényéről lemondván — a közgyűlés a polgármester évi nyugdíját 2024 koronában állapította meg. Ennek az összegnek a megállapításánál tekintetbe vette a közgyűlés azt a három évet is, amit Lukátsffy Ödön polgármestersége előtt mint tiszteletbeli árvaszéki ülnök töltött el. Azután a polgármesteri állás betöltéséről gondoskodott a közgyűlés. Farkas Ödön és társai az állás helyettesítés útján betöltését javasoló ismeretes indítványukat visszavonták. Így a közgyűlés minden vita nélkül a pályázat kiírására nézve intézkedett. A közgyűlésnek különben nem volt egyéb tárgya.

— **Bölöny Bálint** rendőrkapitány 4 heti szabadságra ment. Távolléte alatt a rendőrkapitányi hivatalt Wollner alkapitány vezeti.

— **Elöléptetés.** Szentimrei István nagysebeni főgimn. igazgatót, aki tanára volt egykor a szilágyosomlyói gimnáziumnak is, — a közoktatásügyi miniszter előléptette a VI. fizetési osztályba.

— **Az Osztrák-Magyar Bank fiókja Szilágyosomlyón.** A nagyváradai „Szabadság” írja, hogy az Osztrák Magyar Bank főtanácsa legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Szilágyvármegyét, továbbá Biharvármegyéből a margittai járást elszakítja az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai fiókjának körzetéből és Szilágyosomlyón új fiókinvézetet állít fel. Az új fiókinvézet egyike lesz annak a 10 új fiókinvézetnek, melynek alakítására a bank kötelezve van. A szilágyosomlyói bankfiók felállítására az előterjesztést Hiemesch Frigyes, a nagyváradai bankfiók agilis főnöke tette meg, — aki eddig is érdeklődéssel viseltetett Szilágyvármegye közgazdasági viszonyai iránt s ezeket nemcsak hivatalos jelentésekből, de többször tett látogatásai alkalmával szerzett közvetlen tapasztalatból ismerte meg. Az új bankfiók főnöke hír szerint Ruszka Kálmán, a nagyváradai bankfiók főnökhelyettese lesz, akit kiváló egyéni kvalitásain kívül, mint idevaló embert, helyi ismeretei is alkalmassá tesznek erre a fontos és szép tisztségre.

— **Teljes az árvaszék.** A polgármesteri és tanácsosi állás egyidejű megüresedésével nehéz helyzetbe jutott az árvaszék: a városnál nem lehetett árvaszéki ülést tartani. A bajon úgy segített a város közgyűlése, hogy a sürgősebb természetű ügyek ellátása céljából közreműködésre dr. Veverán György ügyvédet, tiszteletbeli árvaszéki ülnököt kérte fel.

— **Új ügyvédjelölt.** Brüll Sándor végzett joghallgatót a kolozsvári egyetemen a jogtudományok doktorává avatták. Dr. Brüll Sándor az első ügyvédjelölt Szilágyosomlyón, aki az új törvény értelmében a doktori fok elnyerése után kezdi meg az ügyvédjelölti prakszist.

— **Joggyakornok.** A nagyváradai kir. ítélőtábla elnöke dr. Horváth Endrét a nagyváradai ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

— **Eljegyzés.** Ifj. Antal Imre tasnádi fűszerkereskedő eljegyezte Rakottyay Lujzikát Tasnádon.

— **Mindszente napján** megélénkültek az elhagyott csendes temetők és a kopár sirokat új, friss virágokkal és gyertyákkal díszítették fel szombaton és vasárnap este városunkban is. Mindenki rejteget valami fájó emléket a szívében: egy kedves halottat és most elindult, hogy

fölkeresse emléket az örök csend birodalmában. A szép őszi nap még kedvesebbé, szebbé tette az ünnepet, tiszta, lágy sugaraival bekoszorúzta az elhagyott ápolatlan sirokat, akiknek már nincs senki, aki őket közölt, hogy meglátogassa. Szent ünnep a temetők ünnepe.

— **Új ügyvédek.** Az u. n. Székely-féle törvény alaposan megnehezítette az ügyvédi pályát. Ügyvédjelöltté a törvény értelmében csak az lehet, aki elnyerte a doktori fokot. Az ügyvédi vizsga után meg még két évi utóprakszist is követel a törvény. A november 1-ig levizsgázott ügyvédjelöltek még szabadulhattak az u. n. „ügyvédhelyettesi” két esztendő alól s ez okból tömegesen jelentkeztek vizsgára a budapesti és marosvásárhelyi bizottságok előtt. Október utolsó napjain a szó szoros értelmében éjjel-nappal működtek a bizottságok (a kir. kuria épületében, még a pincehelyiségben is ügyvédi vizsga volt) s valósággal gyártották az ügyvédi okleveleket, persze csak azok részére, akik meg nem buktak. A „Szilágyosomlyó” mult számában két friss diplomáról történt említés. Ujabbán még két szilágyosomlyói ügyvédjelölt tett sikeres vizsgát Marosvásárhelyen: dr. Nagy Lajos és dr. Rosenberg Zoltán.

— **Vármegye-bizottsági tagokat** választottak tegnap Szilágyosomlyón és a vármegye több jelentékenyebb helyén. Nálunk két bizottsági tagság került betöltésre. Majdnem egész nap folyt a szavazás a városi színházban működő bizottság előtt. A bizottság elnöke Faragó Sándor ügyvéd, — kinek helyetteséül Szaplonczay Sándor volt kiküldve, — 253 szavazó cédulát vett be az urnába. Minden szavazó cédulára két név volt írva. A szavazás eredménye szerint Szabó Istvánt és Farkas Ödönt küldi be a vármegyei közgyűlésbe Szilágyosomlyó város közönsége, Szabó Istvánt 132, — Farkas Ödönt 120 szavazattal. Kevés maradt kisebbségben dr. Székely Sándor, aki 111, — és Hegedüs Sándor, aki 101 szavazatot kapott. Más név csak elvétve volt olvasható a szavazócédulákon.

— **Quo Vadis?** Ez a címe Sienkiewicz Henrik nagyszerű regényének, melyet gyönyörűséggel olvasnak az egész művelt világon. A regény nyomán mozgófényképfelvétel készült. Néző császár véres, romantikus korának Sienkiewicz fántizációjával mestersen megrajzolt jelenetei valósággá válnak a fehér vászon és a vetítőgép munkája által. A szilágyosomlyói Apollo-színház vezetőségének a figyelmességére vall, hogy a Quo Vadis? szenzációs filmjét november 15. napjára előadásra megszerezte. Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, melylyel a Quo Vadis-filmjét bizonyára nemcsak a város, hanem a vidék közönsége is fogadni fogja, — a jegyek előjegyzéséről ajánlatos a gondoskodás.

— **Új 5 és 10 filléres váltópénzek.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közforgalom szempontjából feltétlenül kívánatosnak találta, hogy a meglevők mellé 5 és 10 filléres váltópénzek is bocsáttassanak forgalomba, ezért az ilyen irányban már megindult mozgalomhoz a maga részéről is csatlakozik és a kormányhoz felterjesztés benyújtását határozta el.

— **Virilisek.** A város képviselőtestülete a legtöbb adófizető városi képviselőknek 1914. évre érvényes névjegyzékét az alábbiakban állította össze: I. Rendes tagok: *Körössy Endre, *Révész Arthur, *Keller Samu dr., Weinberger Jakab, *Szilágyi Sándor dr., *Hubert Jenő, *Gáspár Gyula dr., Weinberger Kálmán, Porjesz Sámuel, Simay Miklós, *Moni Gyula, Donogány János, *Frankovits Ignác, *V. Szabó Lajos dr., *Lukátsffy Ödön, *Nádudvary Jenő dr., *Páskuj Antal, Löwbeer Arnold, *Szaplonczay Sándor, Farkas István, Brüll Zsigmond, Salamon Aron, Rosenberg Mór, Herschkovits Leopold. II. Póttagok: Ruszka Ignác, Weisz Aron, *Láng Jakab dr., *Markovits Jakab dr., Brüll Sámuel, Nuszbacher Salamon, Goldglanz Mór, Berger Adolf, *Tankó Károly, Bród Bence, Szénássy Zoltán, Farkas Ödön. A *-gal jelöltek adóját kétszeresen számították oklevelük, vagy kereskedelmi és iparkamara tagságuk miatt.

— **A József Kir. Herceg Szanatórium** Naptára. A jövő évre szóló naptárak sorát rendkívül szép kiadású naptárral nyitja meg a József Kir. Herceg Szanatórium-Egyesület. Az

egyesület naptára díszes vászonkötésbe kötve, tábláján az egyesület szanatóriumának szín és olajfestésű képével, 16 ivre terjed és meg lehet találni benne minden naptári rovatot. Szellemi része pedig elsőrendű: Biró Lajos, Szemere György, Szini Gyula, Pakots József, Szomaházy István, Bársony István, Szaboleska Mihály, Benda Jenő, Garvay Andor, Kanizsai Ferencz, Faragó Jenő, dr. Tomor Ernő, Sas Ede, Karinty Frigyes, Bede Jób irtak a naptárba novellákat és közleményeket. A szövegrészt rendkívül szép képek díszítik, köztük a tüdővészellenes küzdelem vezérharcosainak arcképsorozata. A diszmunkának is beváló naptár mindössze 2 korona, úgy hogy szinte ajándéknak tekinthető. Színvonala és kivitele az első között van. És a ki megvásárolja, egyúttal a legnemesebb jótékonyt is szolgálja, éppen ezért melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Megrendelhető Budapesten a József Kir. Herceg Szanatórium-Egyesületnél IV., Sütő-utca 6.

— **Az Apollo mozgósínház** mai előadásának műsora a következő:

- 1) Nyugat-Afrika. (Mozgótájkép.)
- 2) Egy hűséges férj. (Bóhozat.)
- 3) Palló és a rendőrkutya. (Vígjáték.)
- 4) Misi szerencsése. (Tréfás jelenet.)
- 5) Az ellopott haditerv. Nagy kémdráma 3 felvonásban. Játsszák a párisi Odeon-színház művészei.

— **A többtermelésért.** Az Országos Központi Hitelszövetkezet ez év őszén 400 községben végeztet kisgazdákkal műtrágyázási kísérletet olyan módon, hogy a kisgazdák teljesen ingyen kapják a kísérletezéshez szükséges szuperfoszfátot. Miután ez az altruista intézet által folyamatban teendő kísérletek tisztán a nép érdekében — abból a célból hajtják végre, hogy a kisgazdák is megismerjék a szuperfoszfát termést fokozó hatását, melegen üdvözljük az országos Hitelszövetkezet szép elhatározását. Ohajtandó csak az, hogy a mi kisgazdáinkat is vonják bele ebbe a szép akcióba.

— **A Zoltán-féle Csukamájolaj** minőség, hatása és íz tekintetében felülmúlhatatlan. Nem tartalmaz se gummit, se glycerint, mint az emulsiók és ezért ezekkel ne tévesszük össze. Ha tejszerűt kínálnak, ne fogadja el, mert a Zoltán-féle csukamájolaj aranyárga. Kapható Zoltán B. gyógyszer-tárában, Budapest, Szabadság-tér.

— **A „Darwin”.** A dr. Fülöp Zsigmond ily című népszerű természettudományi folyóiratának november 1-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Wagner G.: A hold befolyása az időjárásra. — Dr. Mauritz Győző: Nász az állatvilágban. — Dr. Balassa Géza: A bányarobbanások okairól a cardiffi katasztrófa alkalmából. — Dr. Horváth Károly: A szójabab termeléséről. — R.: A fakírok titkai. — Mende Jenő: A szikratáviró. — Dr. Müller Ferenc: A tüdővész bacilusok biológiai sajátosságairól. — A kéthetenként megjelenő illusztrált folyóirat előfizetési ára a Darwin-Könyvtár négy kötetével együtt félévre 5 korona. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal, Budapest, VI., Andrassy-nt 60.

— **A vér mint bizonyíték.** Edward T. Reiter angol tudós elmélete foglalkoztatja most a tudományos köröket. Reiter ugyanis azt állítja, hogy a vérszettek kristályosodnak. Ez idáig nem új állítás. Új állítás az, hogy a vér-

Sirolin
"Roche"
orvosilag ajánlva a légzőszervek
mindennemű megbetegedése ellen.
tüdőbetegségek.
gégehurut,
szamárhurut,
gyermekek görvélőkórja ellen.
Kapható minden gyógyszerárban
egy üveg 4 és 6 korona.

sejtek kristályosodása nem külső okokban keresendő, hanem az élő lények szervezeti összefüggésében. Tehát egy ember vérésejtjeinek kristályai mindig egyenlők.

Most nemcsak az ujlennyomat kerül a rendőri nyilvántartásokba, hanem a véresejt-kristályok is, melyek könnyen vezetik a nyomozót a büntetésre, ha mondjuk súlyos, vagy könnyű testi sértésről, avagy gyilkosságról van szó s dulakodás közben a támadó is megsebesült, vérnyomot hagyván magán, vagy maga után. De ezzel még nincs vége az érdekes felfedezéseknek. Edward T. Reiter ugyanis azt is állítja, hogy a gyermek véresejtkristályai megegyeznek az apáéival. Az új felfedezés tehát — ha beválik — új bizonyítási eszköz lesz a „gyermektartás és jár.” iránt indított s egyéb családjogi polgári perekben is.

— A „Vasárnapi Ujság” november 2-iki száma pompás képeket közül az aradi kulturpalotáról, a tordai közművelődési házról, a Nemzeti Színház és az Operaház ujdonságairól, a kerepesi-uti temető új művészi síremlékeiről, Sarmizegethusáról, stb. Különösen érdekesek a tangó pompás fölvételei. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Grazia Deledda regénye, Szép Ernő, K. Lippich Elek és Bodor Aladár versei, Berkes Imre novellája, Kupcsay Felicián tárcacikke. Egyéb közlemények: egy XVII. századi érdekes soproni ház, cikk a braunschweigi trónöröklésről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre ötkorona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető: a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában. (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 K. 40 f.

Közgazdaság.

Lucernásokat kell létesíteni.

Allatállományunknak legkitünőbb nyári, de sőt téli takarmánya is a lucerna. Magas fehérje tartalmánál fogva a növekvő állatok fejlődését rendkívül elősegíti, tejelő állatoknak pedig megbecsülhetetlen fehérje dus takarmánya, s mindezek mellett olyan nagy tömegű takarmányt szolgáltat, hogy e tekintetben a csalamádét kivéve, alig versenyezhet vele más takarmány növény, s dacára ennek különösen a kisgazdák nem fektetnek a takarmányra elegendő súlyt, nem termelik azt elegendő mennyiségben. Termelésére tehát nagyobb gondot kellene fordítani és a tavasz folyamán lucernával bevetendő területeket már most ősszel lehetőleg mélyen megszántani, s az eke után altalaj porhanyítót is kellene járattatni, mert a lucerna a mély művelést rendkívüli módon meghálálja. Miután pedig a lucerna több évig áll ugyanazon a helyen, meg kell adni a mi szükséges abból a célból, hogy állandóan nagy terméseket szolgáltatasson.

Ennek az egyik kelleke a mély művelés mellett a talaj trágyázottsága, miért is a talajt dusan kell istállótrágyával ellátni az őszi mély szántás előtt. Tavasszal azután a lucernának szánt földet nem kell újra szántani, csak társával újra megjáratni, vagy ennek híján keresztül-kasul megboronálni. Tárcsázás, vagy boronálás előtt 150 kg. szuperfoszfátot kell kat. holdanként kiszórni és csak ezután a magot elvetni, a mely az ilyen módon előkészített talajban bőséges tápláló anyagot talál, dusan fejlődik és vastag rendeket ad. Még azt is meg kell jegyezni, hogy újabb időben nem szokás a lucernamagot védőnővényvel vetni, mert védőnővény nélkül sokkalta gyorsabban fejlődik, s már az első évben is mint kész lucerna áll a gazda rendelkezésére.

5429—1913. tkvsz.

Árverési hirdetmény.

A szilágyosomlyói kir. járásbíró mint tkvi. hatóság a Közgazdasági bank r.-t. szilágyosomlyói cég végrehajtónak Léderer Herman szilágyosomlyói lakos végrehajtást szenvedő elleni

végrehajtási ügyében a végrehajtási árverést 600 korona tőke, ennek 1912. január hó 29. napjától járó 6% kamatai, 41 korona 80 fillér per- és végrehajtási, valamint ezennel 47 korona 80 fillérben megállapított árverési kérési költségek, valamint az ezennel csatlakoztatottnak kimondott Weinberger Jakab 197 korona 56 fillér és jár., — a kir. kincstár 187 korona 16 fillér s jár., — Zinger és Társa budapesti cég 128 korona s jár., Simó Károly 9 korona s jár. iránti követelésének kielégítése végett is az 1881. 60. t.-c. 144. §-a alapján és a 146. §. értelmében a zilahi kir. törvényszék és a szilágyosomlyói kir. járásbíró területén levő s a végrehajtás szenvedő nevén álló a szilágyosomlyói 446. sz. tjkvben A. + 1. rsz. 667. hrsz. alatti ház, kert és udvarral ellátott ingatlanra vonatkozó épület tulajdonosi és telekhasznélvezői jogra egészen 800 koronában.

Az árverés megtartására határnapul 1913. november hó 26. napjának d. e. 10 órája tüzetik ki a kir. telekkönyvi hatóság árverési termébe (földszint).

1) A fenti árverési határnapon a fent elsorolt ingatlan a kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ -ánál alacsonyabb árban el nem adhatók.

2) Árverezni szándékozók tartoznak bánatpénz fejében az ingatlan kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. november 6-án 3333. sz. a. kelt I. M. R. 8 §-ában megjelölt értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

3) Aki a fenti ingatlanért a kikiáltási ár magasabb ígéretet tesz és többet ígérni senki sem akar, az nyomban köteles a kikiáltási ár számlakéka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi számlakéka kiegészíteni és ha ennek a kötelezettségnek nem tesz eleget, ígérete figyelmen kívül és a haladéktalanul tovább folytatandó árverésen részt nem vehet.

Szilágyosomlyó, 1913. évi augusztus hó 7. A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságtól. Kormos s. k., kir. jbró.

A kiadmány hitelül:

Schlecht Lajos,
kir. tkvvezető.

5022—1913. tkvsz.

Árverési hirdetmény.

A szilágyosomlyói kir. járásbíró mint tkvi hatóság dr. Ajtai K. Pál ügyvéd által képviselt ifj. Virág János és Katona József végrehajtónak Danka Nina szilágyosomlyói lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverést 830 korona tőke, ennek 1912. szept. 30. napjától járó 5% kamatai, 188 korona per- és végrehajtási, ezennel 42 korona 80 fillérben megállapított árverési költségek követelésének kielégítése végett is az 1881. LX. t.-c. 144. §-a alapján és a 146. §. értelmében a zilahi kir. törvényszék és a szilágyosomlyói kir. járásbíró területén levő, Danka Nina nevén álló:

I. a nagyderzsidi 217. sztkvben A. + 1. rsz. 1115. hrsz. alatti szántó tagban levő ingatlanra 71 korona,

II. az ugyanottani 521. sztkvben A. I. 3. rsz. alatti szántó a tagban levő ingatlanra 470 korona,

III. az ugyanottani 576. sztkvben A. + 1. rsz. 1122. hrsz. alatti szántó és tagban levő ingatlanra 878 korona,

IV. az ugyanezen tjkvben A. + 2. rsz. 1131. hrsz. alatti szántó a tagban ingatlanra 46 korona,

V. az ugyanezen tjkvben A. + 3. rsz. 1156. hrsz. alatti szántó a tagban ingatlanra 932 korona,

VI. az ugyanezen tjkvben A. + 4. rsz. 1165. hrsz. alatti szántó a tagban ingatlanra 535 korona,

VII. az ugyanottani 671. sztkvben A. + 1. rsz. 1125. hrsz. alatti szántó és tagbani ingatlanra 97 korona ezennel megállapított becs, mint kikiáltási árban elrendeli.

Az árverés megtartására határnapul 1913. évi november hó 27. napjának d. e. 10 órája tüzetik ki Nagyderzsida községházához.

1) A fenti árverési határnapon a fent

elsorolt ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban el nem adhatók.

2) Árverezni szándékozók tartoznak bánatpénz fejében az ingatlan kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. november 6-án 3333. sz. a. kelt I. M. R. 8 §-ában megjelölt értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

Szilágyosomlyó, 1913. július 24. A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságtól. Kormos s. k., kir. járásbíró.

A kiadmány hitelül:

Schlecht Lajos,
kir. tkvvezető.

6539—1913. tkvsz.

Póthirdetmény.

A szilágyosomlyói kir. járásbíró mint tkvi. hatóság közhirrre teszi, miszerint az ifj. Virág János és társai végrehajtónak Danka Nina felsőszopori lakos végrehajtást szenvedő elleni 830 korona s jár. iránti végrehajtási ügyében az 5022—1913. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a nagyderzsidi 521. sztkvben A. I. 3. rsz. alatti felvett 1124. hrsz. szántóra 470 korona, — az ugyanottani 576. sztkvben A. + 1. rsz. a. felvett 1122. hrsz. szántó 878 korona, — az ugyanezen sztkvben A. + 2. rsz. a. felvett 1131. hrsz. szántó 46 korona, — az ugyanezen tjkvben A. + 3. rsz. a. felvett 1156. hrsz. szántó 932 korona, — az ugyanezen tjkvben A. + 4. rsz. a. felvett 1165. hrsz. szántó 535 korona, — az ugyan ottani 671. sztkvben A. + 1. rsz. a. felvett 1125. hrsz. szántó 97 korona kikiáltási árban 1913. évi november hó 27. napjának d. e. 10 órájára kitűzött árverés az 1881. LX. t.-c. 167. §. alapján a debreceni első takarékpénztár végrehajtató érdekében is 10,000 korona tőke követelés s járuléka kielégítése végett megtartatni fog.

Szilágyosomlyó, 1913. szeptember 22-én. Kormos sk. kir. járásbíró. A kir. járásbíró, mint tkvi. hatóság.

Kiadmány hitelül:

Schlecht Lajos,
tkvvezető.

8816—1913. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhirrre teszem, hogy Szilágyosomlyó város az állatainak az 1913—1914. év folyamán való takarmányozására szükséges 100, azaz Egyszáz métermázsza I. osztályu zabot 1913. évi november hó 11-én nyilvános szóbeli árlejtésen beszerezni kívánja. Felhívom azokat, akik az árlejtésben résztvenni akarnak, hogy az árverési bizottság előtt minták becsatolásával és 150 korona bánatpénz letétbe helyezésével az ajánlataikat tegyék meg. — A zabszükséglet arányában havonta egyszer szállítandó be, — a város a beszállított zabértéket egy héten belül fizeti, a letett bánatpénz ellenben csak az utolsó részlet beszállítása alkalmával utaltatik ki.

A zab minőségét illetőleg a gazdasági és pénzügyi bizottság által elfogadott mintákhoz ajánlattevő szorosan ragaszkodni tartozik.

Zárt írásbeli mintával felszerelt és bánatpénzzel ellátott ajánlatokat fenti határidőig szintén elfogadok, de az ajánlatok egyenlősége esetén a szóbeli ajánlaté az elsőség.

Szilágyosomlyó, 1913. október 29.

Hegedüs Sándor,
h. polgármester.

Szőlőtelepítőknak

Mielőtt szükségletei-
ket beszereznék,
kérjük a

szőlőoltványokról és
szőlővesszőkről

megjelent legújabb tanulságos ár-
jegyzéket,

melyet kívánatra bárkinek is teljesen
ingyen és bérmentve küld: 2—5

Birtalan János és Társai
szőlőoltványtelepe

Ráton,

u. p. Kraszna. (Szilágymegye).

Eladó ház.

Szilágysomlyón, Rákóczi-utcában, a
leendő főgimnáziummal szemben, egy ut-
cára néző **uri lakás**, több más lakó-
házzal és megfelelő mellékhelyiségekkel
eladó.

Ugyanott eladó **szőlőkert** két hold
berakott csemege termőszőlővel, az aljában
3 hold **szántó** és egy hold **gyümölcsös**.
Értekezni lehet **Barbovszky János**
tulajdonossal. (Saját-ház.) 1—9

9937—1913. kig. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Szilágysomlyó
város tulajdonát képező, közel 10 hold
területű Pokróchegyi szőlővesszőtelep idei
ripária portális

vadszőlővessző termése

az 1913. évi november hó 24-én d. e.
11 órakor a városháza tanácstermé-
ben tartandó szóbeli és írásbeli nyilvános
árverésen elfog adatni.

Kikiáltási ár 4000 korona, melynek
10%-a, azaz 400 korona az árverésnél
bánatpénzként leteendő.

Az árverési feltételek hivatalomból
díjtalanul megkaphatók. Bárminő e tárgyra
vonatkozó felvilágosítással a polgármesteri
hivatal készséggel szolgál.

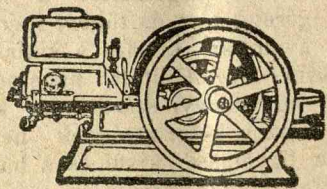
Szilágysomlyó, 1913. október hó 31-én.

Hegedüs Sándor,
h. polgármester.

Altalánosan elismert tény,

*hogy kukoricamorzsolók, répvá-
gók, malmok, takarmány-
kamrák meghajtására
legkitűnőbb az eredeti
amérikai*

**WATERLOO
BENZINMOTOR**
vállik be.

7—13

Egyedül kapható:

DÉNES B.

betéti társaságnál, BUDA-
PEST, V., Lipót-körut 15.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Rézagy, félrez- és vasagy, mos-
dók, éjjeli szekrény, sodrony
ágybetét, ofrik matrác, ruha-
fogas, gyermekkosci, gyermek-
szék, fatartó, széntartó, kályha-
ellenző és előtét és mindenféle
vas- és rézbutor a legjutányosabb áron
lesz kiárusítva 1—52

Garai Károly

vas- és rézbutor gyárából ARADON.

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség

és elnyálkásodás ellen elismert
gyors és biztos hatásuk

3—14

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 és 2 K.

Próbadoboz 50 fill.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Gyár és főszétküldési hely: **Egger A. Fia, cs. és kir. udv. szállító Bécs.**

Kapható Szilágysomlyón: **V. Balás Zsigmond és Szaplonczay Sándor** gyógyszerész uraknál.

Megfojt ez az
átkozott köhögés!

Éljen!

Egger mellpasztillája
csakhamar meggyógyított!

Somlyóujlak községben
fekvő Szokolyi-Berchtold
birtok, az erdő kivételével,
b é r b e a d ó
esetleg egészben
eladó.
Ajánlatok **Dr. Szász**
Bertalan ipolysági
ügyvédhez teendők
1913. november 10-ig.
2—2

Milliók használják

Köhögés

láz, katharrus, nyálkásodás
ellen

Kaiser-féle
Mell-Karamellák
a „3 fenyővel”

Orvosoktól és **6050** hitelesített
magánosoktól bizonyít-
vány kezeskedik a biztos sikerről.

Kitűnő jóízű bonbonok.

Egy csomag 20 és 40 fillérért, egy
doboz 60 fillérért kapható **Viski Balás**
Zsigmond gyógyszerárakban Szilágy-
somlyón. 20—26

Brády-féle

gyomorcsseppek

ezelőtt Máriacelli cseppek

több mint 30 esztendő óta
ugy beváltak, hogy nélkülöz-
hetetlenek minden háztartás-
ban. — E cseppeknek utóér-
hetetlenül jó hatása van emész-
tési zavaroknál, azután páratlan
gyomorrontás, gyomorégés,
székrekedés, fej- és gyomor-
görcsök, émelygés, szédülés,
álmatlanság, kólika vérszegény-
ség, sápkór, stb. ellen.
Kapható minden gyógyszerár-
ban. Egy nagy üveg K 1:60, kis
üveget — 90 fillér, 6 üveget
K 5:40, 3 nagy üveget K 4:80
beküldése után küld franco:

Brády K. gyógyszerára
a „Magyar Királyhoz” **BÉCS,**
I., Fleischmarkt 2, Depot 5.

Ügyeljünk a védjegyre, amely a Máriacelli
Szűz Máriát ábrázolja, rózsaszínű karton cso-
magolásra s az aláírásra, mely az oldalt levő kép
másolata és utasítsunk vissza minden utánzatot.
21—25

Hirdetések

A „Szilágysomlyó” részére
jutányos áron vétetnek fel.

Máthé László

butorasztalos, kárpitos üzlete, butoraktára és első temetkezési intézete
Szilágyosmlyón.

Ajánlja dusan fölszerelt butoraktárát asztalos műhelyét és kárpitos üzletét, melyet most rendezett be, ellátva szakképzett munkavezetővel, hol mindenféle asztalos és kárpitos munkák készen kaphatók és megrendelésre is a legrövidebb idő alatt a legfinomabb izléses kivitelben, jutányos árban készíttetnek.

Temetkezési intézetemben

minden kellékek nagyválasztékban állanak a közönség rendelkezésére. Temetések önálló elrendezését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árban elvállalja.

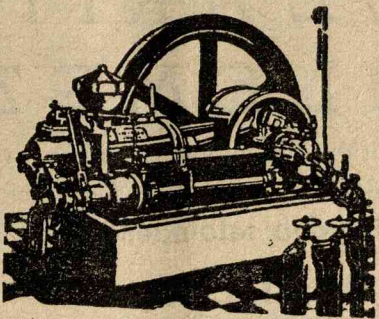
Temetkezési intézetemhez diszes kivitelű **gyászkocsit** hozattam, melyet minden általam rendezett temetéseknel ingyen, minden költség felszámítása nélkül adom.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Máthé László.

Üzlethelyiség és műhely: Báthory István-ut, saját házámban. 21—52

Elismert legjobb motorok I

Messzemelő jótállás I Kedvező fizetési feltételek I

Eredeti KÖRTING
DIESELMOTOROK álló- és fekvőrendszerek

Szivógáz és benzinmotorok.
Benzin és nyersolajos cséplőgarnitúrák, magánjáróval is.
Meglepő ujdonság I Meglepő ujdonság I

Nyersolajmotorok
gyújtófej, vízbefecskendezés és kompresszor nélkül.

Gellért Ignác és Társa
21—30 mérnöki iroda
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Saját érdekében kérjen ajánlatot I

Hungária Bank r.t.

Budapest, Koronaherceg-u. 18.

Legelőnyösebben kamatoztat takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlákra.

Gabonaneműeket, takarmányfélét a legelőnyösebben vesz és elad bizományban.

ELADÓ BOR.

80 hektoliter 1912. évi,
— továbbá 70 hektoliter
1913. évi új bor és 20 hektoliter több évről való aszú bor eladó

Bölöni Sándornál,
Szilágyosmlyón.

H i r d e t m é n y.

Ezennel közhirrre tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXXIII. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1913. november hó 20 és 22-én tartatik meg. A huzások a Magy. Kir. Lottójövedéki Igazgatóság, mint állami ellenőrző hatóság, és királyi közigazgató jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1913. évi október hó 26-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. Hazay.

FRANKOVITS IGNÁCZ R.-T.

vas- és fűszernagykereskedés

Szilágyosmlyón. (Piactér)

Értesíti a n. é. közönséget, hogy a téli idényre a legjobb minőségű porosz kőszénre előjegyzéseket a pontos szállítás végett elfogad. Az árakat a lehető legolcsóbban fogja számítani. 24—

Egyenruhák

tisztek, katonai hivatalnokok, önkéntesek, vasuti és postatisztek, tűzoltók, erdésztisztek, pénzügyőrök és minden rendű egyenruhát viselő testületek részére a legjobb és legegységesebb kiállításban.

A magas kormánytól több ezer katonai fegyvert vettünk át, ennél fogva ezen kitűnő fegyvereket rendkívül előnyös árban szállíthatjuk és pedig:

Kropatschek fegyverek

8 golyóra egyszerre tölthetők, a legjobb ismétlődő vadászfegyverek.

TILLER

MÓR és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók

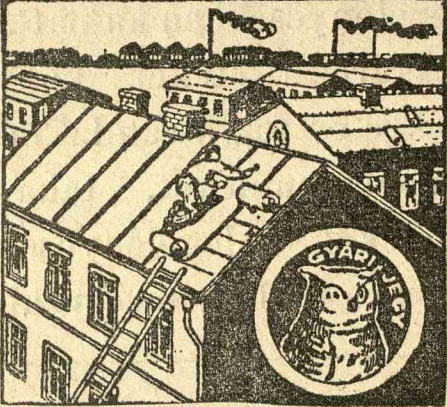
Budapest IV. ker., Váci-utca 35.

Pompás polgári ruhák

a legdivatosabb angol szövetekből, kitűnő szabások által a legnagyobb mértékben elkészítve, a jelenlegi nehéz pénzügyi viszonyokhoz arányítva olcsó árak mellett. Korhű

diszmagyar ruhák, legszebb libériák.

**KOLLARIT-
BŐRLEMEZ** RUGANYOS VIHAR-
BIZTOS és IDŐTÁLLÓ
SZAGTALAN FEDÉLLEMEZ

Utánzattól óvakodjunk!

**KOLLARIT-
BŐRLEMEZ**

kaesuk-kompozícióval bevont ruganyos, vi-
harbiztos és időtálló szagtalan fedéllemez.
A jelenkor legjobb tetőfedéllemeze.

Végtelenül tartós!

Régi zsindelytetők atfedésére kiválóan alkal-
mas. — Sem mázolni, sem mészlével be-
kenni nem kell. 38—39

Szilágyosmlyón kapható:

WEISZ ELEK és FIA fakes-
kedőknél.

A Reklám

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás
minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak,
üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme.
Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-
sikerebben legjobban és legolcsóbban, meg-
tudható a

LEOPOLD hirdető
vállalatnál

Budapest, VII., Erzsébet-körút 41.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiis-
meretességgel és páratlan pontossággal esz-
közlnek hirdetéseket és reklámokat az összes
budapesti, vidéki és külföldi lapokban és
naptárakban.

Költségvetések és
tervezetek ingyen!

Telefon
12—06.

BÖLÖNI SÁNDOR KÖNYVNYOMDÁJA SZILÁGYSOMLYÓN.

Ajánlja a mai kor kívánalmainak megfelelő betűkészlettel, diszítésekkel és villanyerőre
berendezett GYORSSAJTÓVAL ellátott KÖNYVNYOMDÁJÁT mindenféle nyomdai mun-
kák gyors, csinos és hibátlan elkészítésére.

A legjutányosabb árban és legrövidebb idő alatt készít:

TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI KÖNYVEKET, FOLYÓIRATOKAT, KÖRLEVELE-
KET, SZÁMLÁKAT, ÁRJEGYZÉKEKET, FALRAGASZOKAT,

BÁLI ÉS LARODALMI MEGHÍVÓKAT, ELJEGYZÉSI KÁRTVÁKAT,

LEVÉLPAPIROKRA és BORITÉKOKRA CIMEKET,

NÉVJEGYEKET, stb.

KÖCKÁS ÉS SIMA LEVÉLPAPIROK,

boritékok és mindennemű nyomtatványokhoz nagyválasztéku papirraktár.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

UGYANITT MEGRENDELHETŐ A

„SZILÁGYSOMLYÓ“
POLITIKAI HETILAP.